

Introductie

Op 1 november verscheen in *De Volkskrant* een column van schrijver Mirza Kader Abdolah. In zijn column roept hij immigranten in Nederland op om de verre horizon niet uit het oog te verliezen. In een tijd dat de intolerantie - in Nederland en in de wereld - toeneemt, is het van belang je te realiseren dat dit een fase is; Kader Abdolah spreekt van een kille periode, waar op zeker moment een einde aan zal komen. Juist omdat zijn boodschap zo nadrukkelijk aansluit op het thema van dit congres, gebruik ik het graag als basis van mijn verhaal; losjes in de vorm van een gesproken column.

Column: On horizons: this too shall pass

Ik ben er trots op dat ik woon in een land dat altijd is geassocieerd met open grenzen en een open geest. Een land dat bekend stond om haar blik naar buiten. Een land dat haar gezichtsveld wilde verruimen, dat met enthousiasme grenzen verlegde, dat oprecht betrokken was bij het welzijn van onze wereld. Een land ook, dat door de eeuwen heen andere mensen heeft verwelkomd. Mensen die in hun thuisland niet langer veilig waren, omdat mensenrechten op grove wijze werden geschonden. Een land dat mensen uit andere culturen, gastarbeiders, niet alleen zag als productiegoed, maar vooral ook als medemens. Die medemens uit Italië, Spanje, Portugal, Turkije en Marokko verzette het vaak fysiek zware werk dat in Nederland moest gebeuren. Een land dat intellectueel kapitaal naar zich toe haalde, bijvoorbeeld in de persoon van de Turkse Fulya Erdemir, directeur van SKOR, die onze horizon op het terrein van kunst en publieke ruimte wezenlijk verbreedde. Nederland mag een klein land zijn, het was altijd een middelpunt in de veelheid aan culturen.

Maar onze horizon is zich aan het vernauwen. Nederland wordt kleiner. Waar het internationalisme eens zegevierde, heerst nu het nationalisme. Wat een multi-etnische samenleving is geworden, mag geen multiculturele samenleving zijn. Het publieke debat, zowel in de politieke arena als in de openbare ruimte, verscherpt zich. De toon verhardt. Ging het in een gesprek altijd om de rede, nu reduceert dat gesprek zich tot "populistische uitlatingen van een rare eenling in de Nederlandse politiek" en "lelijke betogen in de Kamer, in het kabinet en straks op de werkvloer."¹ Maar de werkelijke "kil en kou" zit niet zozeer in de toon, als wel in de boodschap. Nederland - dat land met die open grenzen en een open geest - keert zich meer en meer naar binnen. Grenzen worden niet langer verlegd, maar bewaakt: het land is van het land, de stad is van de stad, de wijk is van de wijk, de buurt is van de buurt, de straat is van de straat, en alles is van mij en dus niet van jou.

De weigering te delen is de moraal van het nieuwe minderheidskabinet, dat bestaat bij de gratie van een partij die meent dat de immigratie van moslims naar Europa moet stoppen². Generalisatie, stigmatisatie en diskwalificatie voeden de weerzin tegen een veranderde wereld. Weg zijn het ontdekken en verwelkomen; een periode van afsluiten en uitsluiten is aangebroken. De missie mag dan 'vrijheid en verantwoordelijk' zijn, het lijkt alsof de regering de échte vrijheid juist heeft opgegeven. Alsof zij, geheel tegen onze traditie in, in een isolement treedt. Schuilt

¹ De Volkskrant, column 'De taal van Rutte', Kader Abdolah, 1 november 2010

² De Pers, 15 juni 2010

werkelijke vrijheid niet in jezelf welkom weten en anderen welkom heten? In respect? In gastvrijheid? In tolerantie? In de mogelijkheid de wereld met een open vizier tegemoet te treden?

Maar waar de wereld kleiner lijkt te worden, wordt de horizon van kansen, de horizon van mogelijkheden ook verbreed. Waar de moraal erodeert, staan nieuwe morele leiders op. Voor mij is de Iraanse schrijver Mirza Kader Abdolah zo'n morele leider. In zijn column 'De taal van Rutte'³ brengt hij het verval van onze moraal expliciet onder woorden: "Net als de bezuinigingen die straks iedereen in zijn portemonnee zal voelen, zullen de immigranten de pijn voelen dat ze ongewenst zijn (...) Rutte en zijn kabinet letten niet op, ze zaaien verborgen haat, het is de realiteit van deze tijd (...) Het is een onfatsoenlijke fase in de Nederlandse politiek (...) De politici die discrimineren, zijn niet in staat om de schoonheid te zien die de immigranten gecreëerd hebben in dit land. Ze praten lelijk." Maar hoe hierop te reageren? Met een mooie, ingetogen woede roept Kader Abdolah zijn mede Nederlandse immigranten op om over vandaag heen, naar de horizon te kijken.

"Immigrant! Drink een glaasje thee of pak een flesje Heineken en spoel je woede weg. Geniet van je leven, nodig je vrienden thuis uit, kook, eet samen en geef inhoud aan je verblijf in Nederland."

"Immigrant! Woord om woord, tand om tand, neem wraak op Rutte: leer, studeer, werk hard, word de baas van Heineken (...) Denk daarom nooit klein, denk aan een ministerspost, blijf aan het Torentje denken."

Daarmee stapt Kader Abdolah uit het actuele debat, en wijst ons allen op die bredere horizon. Hij houdt vast aan wat Nederland in de kern is: een land dat hem slechts enkele decennia terug - met open grenzen en een open geest - in de armen sloot, toen hij gedwongen was zijn land, zijn woning, zijn familie en zijn geschiedenis te verlaten. Ik zeg het Kader Abdolah na:

"Immigrant! "Wilders gaat weg, jij blijft (...) jij blijft voor de eeuwigheid."

This too shall pass.